

14 05 24, 2014

huile sur toile
230 x 195 cm

Een jaar in schilderen

Anne Pontegnie,

kunsthistoricus en curator van onafhankelijke tentoonstellingen

NL

13 11 21

Om het werk van Yves Zurstrassen te begrijpen moet het zorgvuldig ontleed worden. Ondanks alle variaties en schakeringen is het oeuvre van de kunstenaar altijd een geheel gebleven. De verleiding die ervan uitgaat, is bedrieglijk. De toeschouwer staat oog in oog met het werk en moet er zelf zijn weg in banen.

De huidige tentoonstelling in galerie Valérie Bach vindt haar oorsprong in mei 2013, met twee werken die hier vandaag niet te zien zijn. Maar deze twee werken bevatten de kiem van een aantal ideeën die sedertdien werden uitgewerkt en waarvan het laatste werk dat hier te zien is in mei 2014 tot stand kwam. Een eerste deel van deze evolutie in zijn werk is te bezichtigen in het Kurhaus Museum van Kleve, Duitsland. Het tweede deel vormt de huidige tentoonstelling in Brussel.

In mei 2013 begon Zurstrassen met het verplaatsen van uitgeknipte motieven van de oppervlakte van zijn schilderijen naar de ondergrond. Op deze ondergrond brengt Zurstrassen een lijnenspel aan van zwart, wit of een donkere aardekleur, en af en toe ook gekleurde geometrische vormen. Het voorplan wordt aldus achtergrond en de tekening die eronder verscholen ging, komt nu naar de oppervlakte. Deze omkering legt voor Zurstrassen een aantal pistes bloot die hij ten volle gaat exploreren. Hij doet dat met het animo en met de methodiek die hij steeds heeft gehanteerd om zowel de geschiedenis van de schilderkunst als die van zijn eigen schilderkunst vorm te geven.

Sedert vele jaren ontwerpt de schilder decoratieve motieven waarvoor hij zijn inspiratie evenzeer uit het straatbeeld als uit de geschiedenis van de kunst haalt. Hij drukt ze af op dun papier dat hij nadien op het doek plakt, voorafgaand aan het eigenlijke picturale proces. Door het papier erna weg te halen, is dit proces zichtbaar. Het brengt eveneens een verwarring teweeg doordat de vorm tegelijk achtergrond als voorplan wordt.

In de reeks die hier te zien is, wordt het papier niet langer volgens een bepaald motief versneden maar als een groot blad bewaard. Het motief wordt uit het blad geknipt. Het is ook veel kleiner en wordt herhaaldelijk hernomen, zoals op behangpapier. Zes tot acht bladen zijn nodig om een werk van 2m op 2m te bedekken, het gemiddelde formaat van de werken in deze tentoonstelling. Zurstrassen begint zijn creatieproces door het doek te beschilderen met brede halen in een kleur van donkere aarde. Daarop brengt hij een dikkere en meer regelmatige laag aan, die zowel wit als zwart kan zijn. Op deze ondergrond brengt hij dan zijn grote vellen papier aan, waarin kleine regelmatige motieven zijn uitgespaard. Daarna bedekt hij de gehele oppervlakte nogmaals met zwarte verf wanneer de ondergrond wit is, of omgekeerd met witte verf wanneer de ondergrond zwart is. Nadien haalt hij de vellen papier van het doek en creëert daardoor een optisch en picturaal spel waarin compositie en proces samengaan. In een eerste reeks werken blijft de rechthoekige, regelmatige vorm van de vellen bewaard. De ondergrond is enkel nog zichtbaar doorheen de openingen van de motieven en de bewust vrijgelaten ruimte tussen de vellen. Op de oppervlakte brengt Zurstrassen dan grote

geometrische geschilderde vormen aan. Het contrast tussen wit en zwart gaat gepaard met een bijkomende tegenstelling tussen het spontane en het dwangmatige.

13 10 02

De schilderkunst van Zurstrassen groeit zoals een organisme met veelvuldige vertakkingen, die evenwel uitingen van vindingsrijkheid zijn. De connectie tussen zijn voorgaande reeks en deze van Brussel is duidelijk te zien in werk 13 10 02 (*). Het werk is een terugkeer naar vroeger en maakt het voor de kunstenaar mogelijk een beter inzicht te krijgen in de aard van de pistes die zich voor hem openen, door ze te confronteren met oudere principes. De grote vellen papier, de kleine motieven, de kleur en de gebarende vormen van het voorplan verdwijnen en maken plaats voor de kracht van de eenvoudige contrasten tussen wit en zwart, de contrasten tussen een betekenisvol handwerk en een ready made. Dit werk heeft het voor Yves Zurstrassen mogelijk gemaakt de basis van zijn werk te isoleren (ze als het ware in de val te lokken) en er de volgende etappe van zijn onderzoek op te stellen.

14 05 24

Door deze confrontatie ontstaat de mogelijkheid vernieuwing te brengen in het contrast tussen wit en zwart, evenals in de manier van schilderen.

Het uitgangspunt van zijn werken blijft identiek, maar Zurstrassen wijzigt de laatste etappe - die erin bestond vormen te schilderen op de oppervlakte - door de grote vellen papier gedeeltelijk af te scheuren. De kracht die daarmee gepaard gaat valt af te lezen uit de onregelmatige boorden van het papier. De kunstenaar gebruikt de tegenstelling tussen de uniformiteit waarmee hij het doek met verf bedekt en het spontane karakter van het afrukken van het papier om een bijkomende uitdrukking te geven aan het negatief-positieve, het wit-zwarte aspect van zijn werk. In dit complexe spel weet de toeschouwer nauwelijks waarop hij zijn oog moet laten vallen, verloren als hij is in dit schimmenspel waarin de achtergrond naar de oppervlakte verschuift en waarin wat toegevoegd wordt in feite datgene is wat ontbreekt. In deze reeks bereikt de kunstenaar een voorlopige stabiliteit die het mogelijk maakt dat de kunstwerken met elkaar in gesprek raken, dankzij de variaties die er diepgang aan geven. 14 05 24, het laatste schilderij in deze tentoonstelling, betekent wellicht ook het einde van deze evolutie. Yves Zurstrassen zal namelijk snel andere samenhangen ontdekken die tot nieuwe denkpijlers leiden en die, weer eens, uitgeprobeerd moeten worden in nieuwe confrontaties die met risico's gepaard zullen gaan. De ogenschijnlijke eenvoud die uitgaat van de schilderijen van deze kunstenaar - hier enkele motieven, in zwart en wit - verschuilt de grootsheid van een picturaal project. De interne coherentie hiervan bemoeilijkt de toegang ertoe. Om een diepere betekenis van zijn werken te achterhalen en de taal ervan te begrijpen, moet de blik niet enkel gericht zijn op wat voorafgaat en op wat volgt maar ook op wat rond het werk geschiedt.

(*) als titel van zijn werk gebruikt Zurstrassen de datum waarop het werd vervaardigd.

(page suivante)

Vue de l'exposition « Pattern Paintings »

galerie valérie Bach (septembre - novembre 2014)